

Stanovisko České společnosti pro větrnou energii k návrhu zákona o podporovaných zdrojích energie

Zpracovali:

Pavla Smolová – legislativní sekce ČSVE – legislativa@csve.cz

Štěpán Chalupa – člen předsednictva ČSVE – stepan.chalupa@csve.cz

S blížícím se konečným schválením nového zákona o podporovaných zdrojích energie, který do budoucna nahradí nyní platný zákon č. 180/2005 Sb. o podpoře využívání OZE a bude tak nově rozhodující pro podmínky podnikání v sektoru OZE, se stupňuje i zájem o jeho možné dopady.

Od samého počátku legislativního procesu o obsahu návrhu zákona, o novinkách, které přinese či možná přinese, i o průběžném vývoji situace informujeme a v legislativním procesu také aktivně vystupujeme, čímž jsme doposud dosáhli alespoň některých pozitivních změn v oblasti posílení právní jistoty jak pro stávající výrobní, tak i nově budované.

V poslední době jsme zaznamenali rostoucí počet dotazů ze strany zainteresovaných subjektů, které mnohdy hraničí až se spekulacemi. Tento stav souvisí jistě i s tím, že se samotný návrh zákona několikrát měnil a i v Poslanecké sněmovně k němu bylo předloženo mnoho pozměňovacích návrhů, setkáváme se tedy i s tím, že některé obavy pramení z této nepřehledné situace či ze zastaralého znění návrhu zákona.

Rozhodli jsme se proto shrnout **naše odborné stanovisko** k návrhu zákona o podporovaných zdrojích energie. Zároveň hned v úvodu **upozorňujeme, že se jedná o stanovisko k verzi, která není dosud definitivní**, neboť návrh zákona bude ještě projednávat Senát, který může navrhnout další změny, vč. námi dále navrhovaných úprav (pracujeme tedy se zněním schváleným Poslaneckou sněmovnou, jak bylo předloženo Senátu).

1) ČSVE zastává názor, že za stávající situace je přijetí nového zákona nutností, situaci nelze řešit pouhou novelizací zákona 180/2005 Sb.

Nový zákon neřeší pouze implementaci směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání OZE, pro kterou by pravděpodobně novelizace zákona 180/2005 Sb. byla dostačující. V ČR však bylo nutné přistoupit ke komplexní změně systému podpory OZE, ke změně subjektů zapojených do systému podpory.

V současné době jsou subjekty povinnými vykupovat elektřinu z OZE provozovatel přenosové soustavy (PPS) a provozovatelé distribučních soustav (PDS), kteří mohou takto vykoupěnou elektřinu dle zákona 180/2005 Sb. použít pouze ke krytí ztrát v sítích. Jelikož objem elektřiny z OZE ale roste, začíná překračovat ztráty v sítích, což pak na straně PPS a PDS způsobuje odchylku (do důsledku se potom vícenásobí na odchylku, na jejichž úhradu mají PPS a PDS nárok, taktéž promítají do objemu finančních prostředků plynoucích na podporu OZE ať už ze státního rozpočtu nebo v podobě regulované složky ceny elektřiny účtované konečným spotřebitelům).

Pouhé zrušení zákonné povinnosti používat elektřinu z OZE ke krytí ztrát v sítích není možné, protože PPS ani PDS nemůže s touto elektřinou obchodovat, nemají licenci na obchod s elektřinou a díky unbundlingu v energetice (vlastnické oddělení na jednotlivých stupních výroby – distribuce – obchodu atd.) ji ani mít nemohou.

Změna systému a přenesení povinnosti vykupovat elektřinu z OZE na subjekty, které s ní budou moci obchodovat, byla proto nezbytná. Z hlediska zásahů do jednotlivých ustanovení stávajícího zákona by se jednalo o tak velký rozsah změn, který již nelze považovat za novelizaci zákona.

- 2) Co se týká garancí podpory výroby elektřiny z OZE po nabytí účinnosti nového zákona, je zcela nezbytné rozlišovat dopady nového zákona na stávající výroby (tj. výroby uvedené do provozu do doby nabytí účinnosti nového zákona) a na výroby nové, které budou do provozu uvedeny už v době plné účinnosti nového zákona.**

Zastáváme názor, že pro stávající výroby je situace poněkud přehlednější, protože na základě přechodných ustanovení nového zákona se u nich budou moci v omezené míře uplatnit některé stávající principy, které však pro nové výroby už platit nebudou.

Zároveň je však pravdou, že ani pro stávající výroby nelze některé skutečnosti potvrdit na 100 %, protože mnoho ustanovení zákona bude dále upřesněno prováděcími právními předpisy (zejména vyhláškami MPO a ERÚ), které nejsou v současné době známé ani v návrhu. V mnoha případech se jedná o upřesnění, která byla a jsou upravena vyhláškami i dle současného zákona 180/2005 Sb. a v těchto případech doufejme, že převládne zavedená praxe (např. termíny a postupy pro výběr formy podpory, pro oznámení povinně vykupujícímu, že mu výrobce hodlá nabídnout elektřinu v rámci povinného odkupu apod.).

Podpora pro stávající výroby:

- 3) Zánik stávajících smluv o dodávce nebo ujednání o úhradě zelených bonusů uzavřených s PPS nebo PDS dle současného zákona 180/2005 Sb., jak jej deklarují přechodná ustanovení nového zákona, neznamená zánik práva na podporu nebo odejmutí výkupní ceny či zeleného bonusu.**

Přechodná ustanovení (nyní § 49 odst. 9 a 10) v tomto směru pouze jednoznačně deklarují to, co si vyžaduje změna systému podpory, změna subjektů povinných vykupovat elektřinu (z PPS a PDS nově povinně vykupující) a změna subjektu vyplácejícího výrobcům zelené bonusy (z PPS a PDS nově OTE). Převedení těchto povinností na nové subjekty by při zachování stávajících smluv nebylo možné.

Otázku, jestli je v právním státě možné zákonem zrušit soukromoprávní smlouvy mezi dvěma subjekty, ponecháváme k řešení právním teoretikům a odborníkům na ústavní právo, spadá do obdobné roviny jako otázka, jestli může zákon dvěma subjektům nařídít uzavření smlouvy. V každém případě její řešení nepovažujeme za zásadní problém navrhovaného zákona.

Dle našeho názoru definuje zákon základní povinnosti nových subjektů v systému podpory dostatečným způsobem, stejně tak myslí na přechod stávajících výroben do tohoto nového systému.

Jako příklad uveďme § 10 odst. 2: „Povinně vykupující je povinen vykupovat elektřinu z OZE, na kterou se vztahuje podpora elektřiny... za podmínek podle § 11 a podle § 12“, tedy bez ohledu na skutečnost, zda se jedná o nové nebo stávající výroby. Pokud by tuto povinnost neplnil, je to definováno jako správní delikt, za který by povinně vykupujícímu hrozila pokuta.

Stejně tak v případě zeleného bonusu uvádíme § 9 odst. 3: „Pokud o to výrobce požádá, je OTE povinen ... hradit výrobcí zelený bonus“.

Energetický regulační úřad je i nadále kompetentní k rozhodování sporů týkajících se podpory výroby elektřiny z OZE. Ačkoli je to krajní řešení, které pro výrobce znamená jisté komplikace, je dobré si tuto „pojistku“ připomenout, stejně tak další ve formě správního soudnictví (možnost přezkumu správních rozhodnutí soudní cestou).

- 4) Ačkoli zákon předpokládá, že větší zdroje budou moci využívat jen nově zaváděného režimu hodinových zelených bonusů, u kterého pro nás zůstává spousta otázek, stávající výroby se toho nemusí bát. **Na základě přechodných ustanovení zůstává pro stávající výroby, které využívají systému pevných výkupních cen, zachováno právo využívat i nadále formu podpory pevnými výkupními cenami, a to po dobu životnosti výroby, resp. pokud nyní využívají podporu ve formě zelených bonusů, budou moci využívat formu ročních zelených bonusů.**

Přechodná ustanovení rovněž předpokládají, že pokud výrobce sám nevyvine jakoukoli aktivitu ve smyslu změny formy podpory, přejdou stávající výroby do nového systému podpory se stejnou formou podpory, jakou budou využívat při skončení platnosti zákona 180/2005. O přeregistraci formy podpory se postarají PPS a PDS, kteří nyní vyplácí pevné výkupní ceny nebo zelené bonusy a tyto údaje přenesou (přeregistrují) k OTE.

Přechodem do nového systému se stávajícím výrobnám rovněž nezkracuje délka trvání práva na podporu, přechodná ustanovení výslovně upravují, že těmto výrobnám trvá právo na podporu po dobu jejich životnosti podle dosavadních právních předpisů, což je v současné době např. pro VtE 20 let.

Přestože se režimu výkupních cen budou týkat (a to i stávajících výroben) dvě nová omezení, totiž v případě záporné hodinové ceny, kdy bude výrobce povinen uhradit povinně vykupujícímu cenu za dodanou elektřinu, a v případě nesouhlasení nabídky s poptávkou, kdy nebude mít nárok na podporu (na zaplacení výkupní ceny), přechodná ustanovení zde opět deklarují, že tyto případy musí ERÚ zohlednit při stanovení výkupních cen, tedy při zásadním rozsahu takovýchto omezení výnosů výroben zvýšit výkupní cenu.

Nové výroby elektřiny z OZE:

Nový systém podpory bude mnohem větší neznámou právě pro nové výroby elektřiny z OZE, zejména pro ty větší s instalovaným výkonem nad 100 kW (s výjimkou malých vodních

elektráren). Právě tyto výroby totiž budou mít pro formu podpory **jedinou možnost „volby“, totiž nově zaváděný režim hodinových zelených bonusů.**

Hodinový zelený bonus se bude/může měnit každou hodinu, protože jeho výše se bude odvozovat od hodinové ceny elektřiny na denním trhu s elektřinou (vývoj lze sledovat na webových stránkách OTE) a pevné výkupní ceny, která by pro danou výrobu připadala jinak v úvahu. V zásadě platí, že hodinová cena elektřiny na trhu + hodinový zelený bonus = minimálně pevná výkupní cena. Čím vyšší bude tedy hodinová cena elektřiny na trhu, tím nižší bude hodinový zelený bonus, a tím méně finančních prostředků bude vyžadovat celý systém podpory OZE.

Výrobce v tomto modelu obdrží dvě platby: jednu za dodanou silovou elektřinu od obchodníka s elektřinou a druhou od OTE, který bude vyplácet zelené bonusy.

V tomto modelu je pro výrobce však jedna velká neznámá, a to je trh, jeho vývoj a reakce a nabídky obchodníků s elektřinou, kteří by od těchto nových výrobců měli elektřinu vykupovat. Cena silové elektřiny, za kterou ji bude výrobce obchodníkovi prodávat, totiž nemusí být (a zpravidla ani nebude) stejná, jako je zrovna hodinová cena elektřiny na trhu organizovaném OTE. **Tato cena bude určena jen a jedině dohodou mezi obchodníkem a výrobcem.**

Ale budou mít obchodníci zájem o to nakupovat elektřinu z OZE? A pokud ano, za jakou cenu a za jakých podmínek? Budou ochotni přistoupit na cenu kopírující tržní cenu elektřiny a uzavírat dlouhodobé smlouvy a smlouvy o smlouvách budoucích? Pokud tomu tak nebude, nebude možné stanovit cash-flow projektu, nebudou existovat žádné garance, které by umožňovali stanovit návratnost projektu. Pak je otázkou, kdo bude ochoten a schopen výstavbu nových projektů vyroben z OZE financovat...

I tento nedostatek, který považujeme za jeden ze zásadních v návrhu zákona, stejně jako „zastropování“ podpory limity instalovaného výkonu nebo výroby pro jednotlivé druhy OZE dle Národního akčního plánu, se aktivně snažíme od samého počátku legislativního procesu změnit a prosazovat společně s plynulým přechodem pro stávající výroby.

Závěrem:

Jak snad vyplývá z výše uvedeného textu, dle našeho názoru nový zákon v podobě, jak je nyní zatím v legislativním procesu, dává relativně slušné záruky fungování stávajícím projektům (bráno objektivem VtE), které by kromě jistých administrativních záležitostí neměly pocítit výraznou změnu stavu.

Zásadním problémem však je, že zákon neposkytuje žádné garance projektům novým. Obáváme se proto, pokud Senát návrh zákona neupraví, že nabytím účinnosti nového zákona se zabrzdí rozvoj nových výroben elektřiny z OZE.

Zpracováno dle stavu k 14. 12. 2011